

Historické vypsání

starožitného

a

slavného rodu panského

Pánů Krušinů

ze Švamberka

v království Českém.

Od

Jana Rulíka,

V Praze,

u Jana Diesbacha,

1806.

Urozenému a Statečnému

P á n u

J a n o v i K r u c h i n o v i

ze Švamberka,

Jeho osvícenosti Pána, Pána Františka Josefa Vévody Roudnického, svatě římské Říše panujícího Knížete a Vladaře domu z Lobkovic, Tajemníkoví a domovní Expedicí Úředníkovi. Čechovi vznešenému, a Pánu Vlastenci sobě laskavě příznivému a milému.

Službu svou s vinšováním stálého zdraví, i jiného dobrého a spasitelného vzkazuje,

Jan Rulík

Když jsem si umínil toto historické vypsání o slavném rodu před časy v království Českém Pánů Krušinů ze Švamberka nasvětlo vydati, a tím jeho velikost pro své hrdinské skutky při obhájení vlasti a víry katolické v slušnou paměť zase uvést; nebylo mi potřebí dlouho se rozmýšlet komu bych jež tak vlastně i slušně připsati měl. Nebo hned jsem na Vás, Statečný Pane! pomyslel, ježto jsem shledal i se přesvědčil, že skutečně z tohoto starožitného a slavného rodu pocházíte, kterýž to rod v někdejších smutných skrze náboženství vzniklých válkách v 15tém a 16tém století, zvláště pak v první polovici 17tého století, velmi mnoho trpěl, a potom tak, jako mnohé jiné starožitné České rody, snižen byl, a schudnul: a to byla příčina, že v posloupnosti časů památky jeho se zatemnily.

Jest ovšem tento smutný osud potomstva, jenž z rodu v Čechách panského pochází, téměř obecný, že odchodem svých slavných Předků, ono potomstvo jednak skrze různost a těžkost časů, jednak skrze změnu stavu svého i na díle příjmení, neví o svých slavných Předcích ničehož; a ví-li přece, tak pro svou smutného osudu změnu, ona se vztahuje na jejich snižený stav i obchod, nechtějí za potomky rodem tak znamenitých svých Předků držání a jmenování býti, jakož na příkladech a důkazech nám toho nezbyvá. A proto ctnost a šlechtetnost takového potomstva vážená a poctěná býti nemá? Proto památka jejich slavných Předků u nich se obnoviti a z hlubokého zapomenutí zase znova vyvésti nemá?

Vás co se týká Urozený a Statečný Pane! mohlo by se tu nemálo připomenouti o vašich chvalitebných ctnostech, jenž jste si hned od mladosti zamiloval a jakožto ze slavného kmene Krušinovského pocházející, ve svém stavu a povolání, následující šlépějí svých Předků, na sobě máte. Ale mnoho o tom zde psáti vidí mi se za věc nepotřebnou ze dvou příčin, jedno: že chvalitebné skutky vaše před očima jsou, a mohlo by to snad ku pochlebnictví přičteno býti. Za druhé: že toho ani žádati zapotřebí nemáte, jakož každého rozšafného muže povaha jest, že nemírné chvály sobě neoblubuje. Proč ale, jakožto z Krušinovského rodu pocházející dědic, Kruchina se jmenujete? toho se příčina v přítomném historickém spisu vysvětlí.

Z ohledu tedy těchto slušných a chvalitebných příčin, tuto sice skrovnou, přece ale na pravé pravdě založenou knížku, příslušelo Vám, Statečný Pane! poslušně připsati a oddati. Mám pak ve vás tu celou důvěru a nepochybnou naději, že toto upřímné obětované připsání ode mne vděčně přijmete, a mne sobě vždy poručena mítí ráčíte, kterýž jsem

VAŠÍ UROZENOSTI

Dáno na hradě Pražském, dne 1. listopadu 1806.

Povolný k službám vlastenec

Jan Rulík.

K laskavému vlasteneckému

čtenáři.

Nevím upřímný a slovatný Čechu! coby tobě nad takové čtení mohlo býti milejšího, jako když se připomínají šlechetnosti a statečnosti slavných Předků našich, kteří o rozšíření cti a dobré pověsti svého národa jedině pečovali: a byli rodem i ctnostmi znamenití, k následování hodných příkladů nám zanechali.

Naši staří Čechové si těch, jenž ze znamenitých rodů pocházeli a příkladem staročeské poctivosti ctnostně i mravně si počínali, si velice vážili; a dobře i spravedlivě, neboť toho hodni byli a jsou, aby ve vší poctivosti jejich památky v potomstvu slaveny byly. I také-li bych nevděčným nebyl ke svým Předkům a přemilé vlasti též, kdybych podle jejich chvalitebných šlápějí nepokračoval, Předků našich dobře zachovalých v poctivosti nedržel, a tak jejich památky v potomstvu obnoviti nedbal?

A to samé jest, laskavý čtenáři! Co se mnou pohnulo, abych toto historické vypsání o starožitném a slavném rodu Českém Pánů Krušinů ze Švamberka, jsouce skutky i hodnostmi v naší vlasti mocní, na světlo vydal, a což po různu jest ve starožitných spisech, i také dílem v kronice České, příběhy rodu tohoto v jedno uvedl. Jsem pak té neomylné naděje, že tento spis Historický, jsi-li přece národu i svého ušlechtilého jazyka Čech milovný, vděčně přijmeš, a tím tohoto žalostného nářku se nezúčastníš, že totiž Čechové, obírající se raději s cizími nežli domácími příběhy, ve své vlasti jsou jako hosté, a tudíž nemají žádné znalosti o chvalitebných ctnostech a příkladech Předků svých.

Měj se dobře!

Spisovatel

Kapitola první

O počátku starožitého panského rodu Krušinského ze Švamberka.

Pozorujeme-li starobylé, a takřka, počáteční letopisy České, které nám o počátku a vzniku rozličných rodů Českých vypravují; tu také jinak nelze říci, než-li že tento rod pánů Krušinů vzešel od Domoroda Krušiny, může ve vsi Opučna řečené usedlého, polním hospodářstvím se živícího, on se narodil léta 958. Krušina, ač někteří kronikáři omylně jmenují ho Křižina, vzal si za manželku Baňku, jenž byla sestra Dovory, který byl myslivec knížete Jaromíra, a zplodil s ní dva syny, Dobroslava a Jošta, a jedinou dceru, jí říkali Božena. Píše náš slavný kronikář Kosmas, že ta Božena byla tváře, postavy a těla nad míru krásného, nad sněh bělejší, nad labutí peří měkčejší, nad slonovou kost hladší, a nad safír pěknější. (Erat enim corporis eius habitus insignis: nive candidior, mollior cygno, nitidior ebore antoquo, pulchrior saphyro. pag.72.) I přihodilo se jednoho času, že kníže Český Oldřich v lesích s jeleny a jinou lesní zvěří kratochvíl svou provozoval, a domů se vracel, jel skrze tuto vesnici Opučnu; a vidí, že uprostřed vsi stojí u studnice dívka velmi krásné postavy, která praní šatů zanechala, tvář svou ke knížeti a služebníkům jeho obrátila. I řekl kníže svým služebníkům: „Vidíte-li tuto krásnou pannu?“ I odpověděli: Vidíme. A on jim řekl: „Věřte mi jistě, že jest toto div nemalý, že tato veska dosti chatrná mohla takové krásné stvoření uroditi: optejte se jí, které jest jméno její“ To oni když učinili, dívka odpověděla: „jest mé jméno Božena“. Kníže obrátiv se k svým služebníkům, řekl: „jistě pravím vám, že tato Božena bude má žena“ Druhého pak dne kníže povolav k sobě Vladyky, a rozkázal jim jíti do té vsi, a otci jejímu vůli jeho aby oznámili, totiž: že ji sobě za manželku vzítí chce, a tak aby ji přivezli. A když se tak stalo, a na dvůr knížecí ji přivezli, hned se sní ve stav manželský oddati dal, a povolal některé Vladyky, skvostný jim oběd učinil. Následujícího roku porodila Božena knížeti překrásného synáčka, jemuž dáno bylo jméno Břetislav. A bylo v celé České zemi plesání veliké, neboť se Čechové tomu radovali, že opět dědice z rodu Přemyslova měli. Oldřich kníže byl toho porodu synáčka vysoce vděčen, a tu pomyslel, že chce rodiče Boženiny do stavu panského povýšiti. On povolal k sobě Vladyky, a jim svá mínění oznamuje: oni pak mínění jeho schválili; z ohledu dobré a milostivé své kněžny a paní radili jemu, aby tak učinil. Jeden z nich učinil ke knížeti Oldřichovi tuto následující řeč: „Milostivý Kníže, a Pane náš! Byť i třeba některé

z Vladyků opovážlivě mluvili, že jste ráčili osobu stavu nižšího a prostého sobě za manželku vzíti; tak předce zůstává pravda, že Domorod Krušina, otec naší milostivé kněžny, jest muž ctnostný, šlechtný, kterýž hned za času osvíceného Předka Vratislava veliké služby činil dvoru knížecímu. Prostnost, dobrá pověst a ctnosti vždy mají Milostivý Kníže! svou vážnost. Také vaši osvícení Předkové nehleděli na bohatství, a na lesk zemský, nýbrž krásné ctnosti a ušlechtilosti majíce v poctivosti, jich jak slušno bylo opláceli. I proč by tento Domorod, ač jest muž prostý, přece ale poctivými vlastnostmi obdařený, kterýž Vám milostivý Pane! tak dobrotivou, tak sličnou manželku vychoval, neměl do počtu Vladyků přivtělen býti?“ zc. zc. Na to Oldřich Domoroda Krušinu s celou jeho rodinou léta 1005 do stavu vladyckého povýšil, a jemu tři dvory s vesnicemi k užívání a k vládě daroval; a on Domorod v jedné vesnici vystavěl sobě krásný hrad, a jej Domoradice nazval, kterýžto hrad pod tím názvem až dodnes v kraji Chrudimském stojí. Na tom hradě napotom Domorod, a otec veliké v ctnostech a poctivosti Boženy, své sídlo míval; synové pak, a bratři kněžny Boženy, se vycvičili ve všelikerém umění, jakž tehdáž se na Vladyky příslušelo, činili služby dvoru knížecímu i své vlasti veliké. Jošt sloužil pod praporcem vojenským, činil znamenité služby v hájení své vlasti, kteráž za toho času od Němců mnoho trpěla, kteří činili do ní často výpady nepřátelské. Druhý bratr Dobroslav, větším dílem zdržoval se při dvoře knížecím, a zastával ouřady zemské s velikou poctivostí. Mezi tím Domorod si hleděl hospodářství na svých statcích velmi pilně; a tak činili i synové jeho, a to s takovým prospěchem, že hojně rozšiřující a zvelebující svých statků, jejich potomci za časů krále Přemyslava II. okolo léta 1200 za ty nejbohatší a nejvznešenější pány České považováni byli. Od toho času množil se tento rod víc a víc. Potomci Jaroslava Krušiny skrze sňatky se svými manželkami, které pocházely z rodů znamenitých a v Čechách slavných, byly držiteli skoro největších statků v Čechách, a tím učiněni byli páni mocní a bohatí, z nichž někteří mimo své původní jméno Krušina, dávali si jiná příjmení, a psali se větším dílem dle svých hradů, kde svá sídla mívali. Tak psali se i nazývali Bohuslav ze Švamberka: Hynek z Lichtenberka, ačkoli z tohoto starého kmene Krušinovského pocházeli. A na takový způsob v 11tém století povstaly dvě hlavní linie, a nebo posloupnosti rodu Krušinovského, o čemž následující kapitola jednati bude.

Kapitola DRUHÁ

O vzniku dvou hlavních linií, neboli posloupnosti Krušinů ze Švamberka, a z Lichtenberka.

Když tak rod Krušinovský jak v statcích zemských, tak i v bohatství velice se skvěl, po smrti Domoroda arcioctce rodu tohoto, kterýž roku 1041 umřel, brzy se rozdělil na dvě hlavní posloupnosti, totiž na Krušinovskou ze Švamberka, a na Krušinovskou z Lichtenberka. Ona z Lichtenberka začala se od Jaroslava, kterýž v Čechách i na Moravě mnoho statků měl, a živ byl v tomto století ve veliké pověsti a slávě. A když věnem dostal hrad nazvaný Lichnice, a jej potom upevnil a zvelebil, dal tomu znamenitému hradu jméno Lichtenberk, a od toho také hradu se jmenoval i psal Krušina z Lichtenberka, a všichni jeho potomci, který ten hrad v držení měli, podle tehdejšího v Čechách obyčeje. Slavné potomstvo pánu z Lichtenberka zastávalo v království Českém úřady veliké a vznešené k své nemalé pověsti a poctivosti, o čemž by se tu mnoho říci mohlo; až potom tato Lichtenberská posloupnost v polovici 16tého století vymřela. Posloupnost Krušinů ze Švamberka vzala svůj počátek od Viléma Krušiny, on byl pán vysoce moudrý a udatný. A protože si umínil do země Dánské, neboli Denemarské se odebrati, aby viděl boj na moři který vedl král Dánský Erich toho jména druhý, neboť Vilém byl v umění vojenském velmi zběhlý. Král Dánský viděl, že Vilém je postavy veliké a sličné, byl příchodem jeho vděčen, zvláště když na něm shledal, že je muž výmluvný, důvtipný, majíce ducha v sobě neohroženého. A skutečně Vilém byl takový, jej tajno nebylo, čehož by při královském dvoře bylo potřebí, aby sobě milosti a náklonnosti získal. Vilém tedy přijal službu vojenskou na moři, a v krátkém čase pro svou udatnost učiněn byl kapitánem lodi. Vilémova veliká pověst přivedla k tomu krále, že ho povolal k svému dvoru, a učinil ho dvorním ministrem, obdařil jej statky mnohými. A poněvadž došla králi zpráva, že Vilém jest pán znamenitého rodu Českého a jmenuje se Krušina ze Švamberka, povýšil jej do stavu hraběcího, a rozkázal, aby Vilém měl ve svém erbu, s vynecháním jiných znamení Krušinovského rodu, jen toliko Labuť, jenž stojí na jednom zeleném vrchu. Na takový způsob rod Švamberský v zemi Dánské na veliký stupeň slávy a pocty vystoupil. Jeden smutný příběh právě toho času, když při dvoře Dánském králova bratrovražda spáchána byla, byla toho příčina, že tentýž rod v první polovici 12tého století Dánské země zanechal, a tři synové Vilemovi odtud brali se pryč. První se jmenoval Petr, a ten se usadil v Polsku,

a došel při dvoře Polském veliké přízně i náklonnosti. Druhý jmenoval se Vilém, a přišel se starým svým otcem Vilémem zase do Čech, a třetímu říkali Šebestián, který se usadil v horním Falcu, rod svůj tam rozmnožil. Nyní byla starého otce Viléma jediná starost, aby svému synovi slušný statek koupil, a tak své ostatní dni života svého v pokoji při něm strávil. Krasíkov bylo místo to, jež se vším příslušenstvím koupil Vilém pro svého syna v kraji Plzeňském, a tím docílil, že do počtu pánů Českých syn jeho přijat byl. Asi do dvou let se Krasíkov stal krásným stavením, dostal jinou podobu, obzvláště hrad na vysoké hoře postavený byl veliké vznešenosti, majíce pevnost znamenitou a téměř nedobytnou, takže pocestní lidé, kteří přišli do kraje Plzeňského, nevynechali té příležitosti, aby tento překrásný hrad byli neviděli. Ano sám král Vratislav II. mívával obyčej na tomto hradě pobývat, a kratochvíle držeti, majíc tu všechno, co k pohodlnosti a vyražení královskému sloužit mohlo. Krasíkov tedy bylo to pověstné sídlo pánů Krušinů ze Švamberka, a komora všech pokladů a klenotů. A proto také týž překrásný hrad ne víc Krasíkov, ale od sídla pánů ze Švamberka napotom slul Švamberk, na němž oni za mnohá léta šťastně i slavně se svým potomstvem mnohým živi byli. Neboť, syn Vilém splodil ze svou manželkou Polexinou z Bechyně Hynka, Zděslava, Jaroslava, Heřmana, a dceru Polexinu, která se vdala za pana z Hazemberka. Zdeněk, syn Zděslavův, splodil se svou manželkou Anežkou Sedleckou, Vratislava, Bartoloměje a Polexinu. Vratislav splodil se svou manželkou, Rozáří ze Zásady, Vratislava, Heřmana, a Václava. Z těchto tří synů první se svou manželkou Johanou z Košperka žádných dětí po sobě nezanechal. Václav zplodil se svou manželkou Polexinou ze Stochova jediného syna Sifryda, a Heřman splodil se svou manželkou Kryzeldou z Hazemberka, Bohuslava, a Zděslava. Tento Zděslav, sobě roku 1317 veliké pověsti dobyl, vzal si za manželku Boženu, dceru pána Českého na Blatné a Rožmitále, a splodil s ní Jaroslava a Zdenka. Tito dva synové Zděslavovi založili zase druhou posloupnost svobodných pánů rodu Krušinovského, kteráž to posloupnost po čase skrze sňatky a zvláštní smlouvou s panským domem Rožmberským také v erbu se rozeznávala, a sice tak, že ve svém erbu také růži postaviti dali, a takovým způsobem od druhé posloupnosti docela se oddělili, že vynechali původní jméno Krušina, psali se jen Baronové ze Švamberka. Naproti tomu ale posloupnost vlastně Česká pánů Krušinů, užívala jen toliko toho původního jména, a psali se přímo Krušinové. Tak Baron Hynek Krušina ze Švamberka, pán na Zelené Hoře, Krasíkově nebo-li Švamberce, tehdejší krajský Hejtman v kraji Chebském (Egerském), on sobě znamenitých zásluh pro obhájení víry křesťanskokatolické vydobyl, zůstal věrný s celým svým potomstvem svému jménu původnímu. On jakožto věrný Čech, svého starožitného názvu si vysoce vážil, že kdykoli se podepisoval, jen toliko s vynecháním predikátu Švamberk, Krušina se psal. Pak-li přece

jen kdy toho predikátu užíval, jméno původní Krušina vždycky před predikát ze Švamberka psal. Nad to v polovině 16. století tato posloupnost svobodných pánů ze Švamberka s ruzí dělila se opět na jiné spoluposloupnosti, totiž: Švamberkové, páni na Bechyni a Orlíku. Švamberkové, páni na Rožmberku a Libučicích. Švamberkové, páni na Frymburce, Jestřáně, Heidě (Boru) a Ujezdě atd. Slovem: všechna tato panství, jako: Přimda, Volši, Bezdružice, Střelba, Bor, nebo-li Heida, Zvíkov neboli Klingenberg, Worlik (Orlík), Rožmberk, Bechyně, byla někdy vlastní statky držitelů celého tohoto rodu, kteříž to držitelé s celou svou familií až do začátku 17. století byli mocní a slavní, zastávali úřady v království Českém znamenité, a došli jména i vznešenosti veliké, jak hned o tom poví následující kapitola.

Kapitola TŘETÍ

Jména pánů starožitného i slavného rodu v Čechách Krušinovského ze Švamberka; kteří veliké i prospěšné služby konali ve své vlasti.

Ačkoliv náš Hanka, Paprocký, Balbín, a jiní výborní spisovatelé, zřejmě píší o velikých zásluhách a skutcích rodu tohoto, jichž sobě skrz své chvalitebné služby a jednání ve své vlasti vydobyl; tak přece vidělo se za slušné i potřebné, abychom aspoň pro potomstvo, zde i jinde, v prosté tichosti obývajících jména některých jejich slavných Předků tuto přednesli, a tím památky jejich zase na světlo uvedli. Byli to tedy ti z nich, jenž se znamenitě zachovali, a veliké pověsti si vydobyli, páni Krušinové ze Švamberka následující, totiž:

1. Václav, syn Vratislavův: který v roce 1235. jakožto zemský korouhevník zvláště se připomíná.
2. Bohuslav I., syn Heřmanův, veliký Převor řádu Melitenského, který jakožto královský Český vyslanec k císaři Jindřichovi VII. slavné vyslanství konal.
3. Jaroslav, syn Zděslavův, pán na Boru; jehož podpis se nalézá ve zlaté Bulle za císaře Karla IV. léta 1333, 9tého měsíce Října.
4. Bohuslav II., zprvu krajský Hejtman kraje Plzeňského, potom Generalis Capitaneus Coronae Bohemiae, a potom Supremus Praefectus Regni, majíce za manželku Annu rozenou z Lobkovic. Umřel na hradě Švamborském 1368.
5. Ratmír, jinak Racek, od roku 1383. až do roku 1415. při král. Českých zemských právech jako přisedící znamenité služby konal. Umřel ve stařeckém věku 1416.

6. Bohuslav III., pán na Krasíkově, vedl úřad nejvyššího komorníka v král. Českém; založil klášter Františkánský ve Stříbře, jehož chvalitebné skutky od r. 1378. až do 1398. velikého ho činí.
7. Jan, veliký Převor řádu Melitenského: na jehož žádost král Vladislav II. vydal rozkaz, aby se statky řádu tohoto nezadlužovaly, tím méně prodávali. Umřel ve Strakonících 1516.
8. Bohuslav IV., vnuk Ratmírův, neboli Rackův, a syn Hynka staršího; první byl jenž se psal Kruchina (Kruchina), o němž více v kapit. 5té čísti budeme.
9. Hynek, majíc za manželku Kunhutu dceru pana Zdeňka ze Šternberka, umřel v Praze 1489. 10. Července, a pochován je ve svatém Vítu na hradě Pražském.
10. Adam, pán na Přimdě; léta 1560. čte se jako nejvyš. zemský sudí, a Feudorum Bohemiae, měl tři manželky. První byla Anna z Raicensteina; druhá z Roupova, a třetí Eva, dcera Popelova z Lobkovic.
11. Jan Jiří, pán na Třeboni, Orlíku, Ronšperce, až do roku 1620. vedl úřad nejvyššího sudího zemského, a Feudorum Bohemiae, oddán s Kateřinou de Columna, jenž byla dcera hraběte Kašpara Šlika.
12. Petr, pán na Orlíku a Ronšperce, v té samé úřední hodnosti pozůstával, jehož manželka byla Kateřina z Oppersdorfu.
13. Bohuslav V., jemuž má město Plzeň co děkovati, že Viklefisty nakažlivého učení z města 1420. vyhnal; od Táboritů jatý, v Rakousích při městě Retzu v bitvě zahynul 1425.

Kapitola Čtvrtá

O pronásledování, jakož i o pádu tohoto vždy v katolictví pozůstávajícího rodu.

Abychom náležitě k těmto smutným případnostem přikročiti mohli, zapotřebí jest nejprve pozorovati, kdy a jak ono pronásledování, a jakož západ tohoto vždy katolického rodu se zběhl. My tedy na tři časové příběhy jej dělíme: totiž na čas Husitské války, na čas poloviny 15. století, a na čas běžícího roku 1622. Co se týká prvního času, anebo Husitských rúzníc, o tom se již, Bohu žel! Vúbec ví, že onen krvežíznivý vůdce nevázané a nesmyslné zběře Žižka všechno mečem a ohněm plnil, co jen po katolicku smýšlelo, a jeho kalichu přidržeti se nechtělo. Smutný byl to jistě čas pro takové stavy České, které nechtěly podílu na této reformě náboženství žádného dílu míti, a podle vůle Žižkovy pokračovati; nebo museli oni na statcích svých náramnou zkázu trpěti, i životů svých vynaložiti. A poněvadž páni Krušinové ze Švamberka vždy byli věrní služebníci katolické církve, vynaložili všechnu sílu, aby tomu zahořečenému nepříteli Římské stolice do cesty vkročili, a toho zlého ve své vlasti zamezili; umínil si tedy Žižka statky jejich na zmar uvésti, jejich živobyetí nesanovati, tak jakož učinil všem pánům stavům Českým, kteří na odpor se mu postavili, a s ním držeti nechtěli. První jeho zlostné pomsty zakusil hrad Švamberk; který nemohouce déle proti vzteklým útokům zbojníků a Táboritů se udržeti, padl, a ze základů zbořen byl. To se stalo léta 1421, dne 18. měsíce Listopadu, ve kterém tento krásný a znamenitý hrad ve zříceniny obrácen byl, jehož spoušť až do dnešního dne viděti se může. A však nejen toto hlavní sídlo pánů ze Švamberka na zmar přišlo, nýbrž i mnohá jiná místa a statky z kořene vyvráceny byli a pobořeny. A to byl ten první čas smutných příběhů rodu Švamberského. Ale prozřetelnost Božská učinila se svými věrnými služebníky milosrdenství, tak že po skončené Husitské válce zase tentýž rod požíval pokoje, a množil se na statcích zase hojně a šťastně. Než brzy potom, a to v polovině 15. století, nastalo opět tohoto rodu pronásledování, a jeho západ, tak říkajíc, počal se ukazovati. Král Jiří Poděbradský, místo zastání, jakožto katolický Mocnář, panů stavů katolických, je začal pronásledovati, jsouce odpůrcem Papeže, a tu se začal ten čas, v němž familie rodu Švamberského pocítily veliké pronásledování a utiskování. Stalo se, že léta 1466. Jošt z Rožmberka, jakožto biskup Vratislavský, přijel na zelenou horu, a tu k sobě obeslal pány některé, jako Zdeňka ze Šternberka, Buriana z Gutenštejna, Hynka

Krušinu, Bohuslava ze Švamberka a více jiných. Ti všichni sešli se spolu, jakožto věrní sluhové katolické církve, slyšeli všechno, co jim též Biskup a vyslanec papežský jménem papežovým oznamoval. Nechtěli do klatby církevní přijít, tak nebylo jiného prostředku, než aby věrnost a poslušnost jemu slíbili, a zavázali se, že chtějí proti těm, jenž podobojníci anebo utrakvisté se nazývají, a nevěle v náboženství tropí, mocně táhnouti, a těch novot v král. Českém pod ochranou Jiřího z Poděbrad že trpěti nebudou. Proto si tu zvolili za nejvyššího polního vůdce Zdenka ze Šternberka, jednomyslně se domluvili, že pro rozšíření pravého křesťanství, a pro vykořenění nevěle utrakvistů jsou připraveni své jmění i životy vynaložiti. Když tu zprávu obdržel Jiří z Poděbrad, že katoličtí Čeští páni proti utrakvistům se smluvili, hned pomyslel na pomstu; a sebral domácí i cizí ze Sas a Míšně branný lid, rychle je přepadl a přemohl. Nad to jim vzal všechny statky, jejich hradů se zmocnil, při čemž mnozí z nich život svůj ztratili. Nejvíce pak té pomsty okusil rod Krušinovský obou posloupností; neboť Rokycana, hlava utrakvistů, ustavičně měl k tomu Jiřího, aby se mstil, a trestal na statcích i živobytí. A že Švamberkové mocní a velikého vzhledu v zemi České byli; Jiří proti nim velice jsa rozhořčen, nejen jejich statků je zbavil, ale i také jistým smutným osudem ze světa sprovodil. Tito pak, kteří ještě ve své vlasti se udrželi, a za panování krále Vladislava II., jenž po Jiřím na král. stolec dosedl, zase dílem přišli ke svým konfiskovaným statkům, a vynechávajíce to původní jméno Krušina, jen toliko se psali páni ze Švamberka, ačkoli v deskách zemských jináč jmenovaní nebyli, nežli Krušinové ze Švamberka. Páni tedy Švamberkové, obdrželi milostí a mocí krále Vladislava II. některé statky své, brzy opět přišli k předešlé své vznešenosti, obzvláště skrze mnohá a veliká spříznění z ohledem na sňatky s manželkami z domů znamenitých, zastávající vznešené úřady zemské s velikou poctivostí, a to sice až do těch časů, ve kterých zase různice a nevole v zemi povstaly. Ono slavné vítězství na bílé hoře blízko Prahy, učinilo všem těm různicím a nevlím konec, a tu ovšem v panstvu zemském se staly změny veliké, tak že mnozí z nich ze země vypovězeni byli, jiní dobrovolně odešli, a jiní svých statků a jmění zbaveni byli, a tak v brzkém čase mnohé České panské familie v Čechách býti přestaly. Takový smutný los padl také z části na rod Švamberský, obzvláště na dědice a famílii Petra ze Švamberka, jejichž sláva a vznešenost spolu též zapadla. Ne ale přece celý rod Krušinovský ze Švamberka; neboť Bohuslav, syn Hynka Krušiny ze Švamberka, zase jej v Čechách znova proslavil, pozůstavil po sobě mnoho potomků, kteří až podnes ovšem ve stavu prostém a lopotném pod tím jménem Kruchinové živí jsou. Následující příběh výše řečeného Bohuslava lépe nám to vysvětlí.

Kapitola pátá

Na jaký způsob potomstvo Bohuslava Krušiny ze Švamberka zase v Čechách povstalo? A proč původní jméno Krušina, změnilo se v Kruchina?

Když se tak s rodem Krušinovským z Švamberka za panování Jiřího krále dalo, Bohuslav, syn Hynka Krušiny z Švamberka, aby zachoval svého života jako mládenec 20ti letý z Čech pryč odešel, hledaje svého štěstí v cizině. Nejprve přišel do Německé země, a tu dal se mezi rytíře Německé: jeho krásná postava, a zvláštní povahy byly příčinou, že byl všude vážen, a ve veliké uctivosti, jinak jej nejmenovali, nežli Baron Český. Bohuslav vida, že v Německé řeči nelze vysloviti to české š, ani psáti, on tu poprvé to š změnil v ch, a tak místo Krušina psal se Kruchina ze Švamberka. Odtud šel do Francouzské země, vzal službu vojenskou za krále Ludvíka XI., a tu za celých 23 let věrně a statečně pod praporem vojenským sloužil, dobyl si veliké pověsti i vážnosti, a také tu psal se po francouzsku Kruchina, a při tom jménu také napotom pozůstal. Poněvadž ale při dvoře Francouzském nebrali na Bohuslava ohledu, jakého si pro svou statečnost zasloužil, a že vždy méně zasloužilí z národa v náklonnosti jej předcházeli, Bohuslav poděkoval se ze služby vojenské, jako Major odešel s Francie do Čech, neboť láska ke své přemilé vlasti vždy hořela v srdci jeho. Ale jaká to pro něho změna v jeho vlasti! Jeho strýc Krušina ze Švamberka právě toho času sídlil na Orlíku: Bohuslav majíc o tom zprávu, přímo k němu se běře, myslíce si že tu ho pomoc nemine. Ale týž strýc, stydíc se za něj, znáti ho nechtěl. A aby tím spíše se ho z krku zbavil, činí mu tuto předházku, řka: “Nenacházím za dobré, abych vás pánům Českým měl představit; nebo bez toho již před 20ti lety vaše statky dílem jsou prodány, dílem rozdány.” Jak při tom bylo Bohuslavovi, snadno jest pomysli. On tedy hned porozuměl kolik udeřilo, běře se odtud pryč, a spěchá ke svému starému dobrému příteli, rytíři Janovi Machovskému do Bolechovic. Machovský hned ho poznal, vítal i přijal ho laskavě, poskytl mu svůj příbytek, a Bohuslav jsa toho vděčen, za celé dvě léta v soukromí u něho zůstal, a sice proto nejvíce, že se velikému světu ukázati nechtěl, a aby se všem nevolel, jenž tehdy v Čechách jakýmsi způsobem ještě trvaly, vyhnul. Větším dílem obíral se polním hospodářstvím, a hleděl si orby, zvláště když zde zpraven byl, jak se s Krušinovskou familií dalo, a kterak o své statky přišla. Jakmile o tom zprávu dostal pan Kavka z Říčán, že se skutečně Bohuslav u rytíře Machovského zdržuje,

a hledí si polního hospodářství, hned tam šel, vítá jej přátelsky; a aby pohodlně živ býti mohl daroval mu od roboty osvobozený grunt, nebo-li, popluží selské ve vsi Jesenici. Tehdy Jesenice přináležela k panství Nedrahovickému, k nynějšímu knížecí Lobkovickému panství Chlumeckému v kraji Berounském. Bohuslav Kruchina se tu usadil, vzal si za manželku Annu, dceru rytíře Machovského, a vedl život pokojný ve vši spokojenosti, nechtěl býti svým možným přátelům za břemeno, ani žádnou pří z ohledu statků, k nimž právo měl, s nimi vésti. Slovem: on s tímto velikým světem nic míti nechtěl, a proto říkali mu, Trucovatel světa. A to byla také příčina, proč jej výše jmenovaný strýc tak nelidsky vítal, a nerad viděl, obávaje se, aby snad podle smlouvy přátelství Švamborského a Rožmberského toho statku, jehož užíval, postoupiti nemusel. Mezi tím rytíř Jan Machovský ustavičně měl k tomu Bohuslava zetě svého, aby svého panského práva pohledával, a tak někdy svým dětem a potomstvu křivdu nezpůsobil. Týž dobrý tchán Machovský přemluvil Bohuslava tak dalece, že s ním on do Prahy jel, a to právě v ten čas, kdy král Vladislav z Uher do Prahy přijel. Léta tedy 1509. Bohuslava pan Vilém Kavka z Říčán, a jeho tchán k zvláštním pánům Českým přivedli a představili, a tu on od nich pro své obzvláštní povahy, výmluvnost a umění přijat byl laskavě. Toho času, co se zdržoval Bohuslav v Praze, seznámil se také s Biskupem Olomouckým, Stanislavem z Turzo, on byl oblíbenec králův. Asi po třech dnech tentýž Biskup, a páni Čeští Hynek Krušina z Lichtenberka, Jáchym Švamberský, Jan z Lobkovic, Mirek ze Solopisk, Baron z Říčán a Machovský představili Bohuslava, jakožto Barona Českého království jeho velebnosti králi Vladislavovi, prosíce a žádající, aby mocí listu královského jemu, a jeho potomstvu rodem jemu přináležejícímu práva přednosti stavu panského milostivě ráčil obnoviti a potvrditi. Král Vladislav maje celou zprávu o jeho nešťastném osudu, pohnul se v srdci, mluví s Bohuslavem čtverou řečí; a že na něm shledal muže takového, jak se na urozenost přísluší, žádost tu milostivě vyslyšel, a list královský vyhotoviti rozkázal, tím milostivým propůjčením, aby Bohuslav zemské úřady také zastávati mohl. Stalo se to tu středu před Božím vstoupením léta 1509. Jest pak tento list královský následující, jehož zde na památku, a ku poctivosti potomstva vystaviti, vidělo se za slušné i potřebné.

My Vladislav z Boží Milosti, Uherský, Český, Charvátský, ic. Král, Markrabě Moravský, Lucemburský a Slezský Kníže, a Lužický Markrabě atd. Na památku věčnou vyznáváme tímto listem vůbec přede všemi: že před Raddy naše předstoupili věrní Naši milí urození, totiž: Hynek Krušina z Lichtenberka, Jáchym pán ze Švamberska, též i sídlem na Švambersce, Jan starší z Lobkovic, Beneš Mirek ze Solopisk, pak Vilém Kavka z Říčán, a statečný rytíř Jan Machovský, Nás snažně a pokorně prosí; abychom jejich pokrevnímu

příbuznému též přítomnému z cizích krajin do své vlasti se zase navrácenému, a nyní dle spisů Českých, latinských a francouzských v cizině obdržených pravdu a vydané svědectví od dočtených Našich věrných urozených lidí potvrzených Nám prokázaných, svobodný pan Bohuslav Kruchina ze Švamberka se píšící, jakožto pravdivému, z řádného manželství v Pánu zesnulého urozeného Hynka Krušiny ze Švamberka někdejšího pána na Zelené Hoře zplozenému synu, práva urozenosti a starožitnosti rodu toho, pro něj i jeho řádné a manželsky zplozené potomky potvrditi ráčili, Nám důkazy v pokoře představily, kterak výše řečený z pravé krve korouhevních od starodávna urozených pánů Krušinů ze Švamberka syn Bohuslav před lety právě tehdy, když to ukrutné pronásledování Katolíků sváry, nevole, a různice mezi katolickými a utrakvistickými pány za času našeho předka krále Jiřího v zemi České tropené byly, v mladictví svém strachem, a pro zachování života svého, a víry pravé katolické vlast svou opustiti, a do cizích zemí se odebrati přinucen byl a potom ve francouzských krajinách ještě za panování Ludvíka XI. a Karla VIII. králů francouzských dobré paměti, dle třech Nám prokázaných listů, pod tamním praporcem vojenské služby mnoho let chvalitebně konal, nyní však k naší Milosti a Ochráně pravého katolického náboženství útočiště majíc, zase do vlasti své se navrátil, po svých urozených rodičích ale nic více než dobrou pověst bohabojnosti, a skrz zastávání hrdinské hájení víry katolické, toliko ztrátu otcovských statků, a zboží k své největší truchlivosti uzříti musel. Uváživše spravedlnosti a Naší Milosti příběh tento, pohnutý jsouce při naleznutí v registrech starších nám předložených, kterak jsou předkové jak tohoto starožitného rodu urozených pánů Krušinů ze Švamberka, tak také oného s nimi od počátku spřízněného kmene pánů Krušinů z Lichtenberka s mnohými velmi platnými a věrnými službami Naším Předkům, Knížatům a Králům Českým katolickým slavné paměti, ve znamenitém chování jak v hrdinských činech tak v úřadech zemských konanými po všechny časy ochotně a horlivě se vyznamenávali; a když jsme My také zaznamenali, že i přítomný tento Bohuslav všelikými ctnostmi od přirození je obdařen, a po svých urozených rodičích zděděných chvalitebných povahách, a také v rozličných svobodných umění zběhlý a rozšafný muž v pravdě urozený jest, a tak také sluje, a za takového držán býti se vším právem zasluhuje, což prohlédnutím veškerých registrů se také skutečně dokázalo, žádost tedy tuto shora psaných Našich milých věrných urozených Nám spravedlivou, a chvalitebnou býti uznávám, a vše to ne omylně, nýbrž s dobrým úmyslem a radou pánů, i jiných všech věrných Našich uváživše, ji milostivě a laskavě přivolujeme, a mocí královskou již dotčeného urozeného Bohuslava Krušinu, neboližto Kruchinu, dle svých francouzských podpisů, ze Švamberka za svobodného korouhevnického pána z krve, a z rodu od dávna v tomto Našem království, totiž již za času Jaromíra a Oldřicha knížat a pánů země České

dobré paměti, na stav panský povýšených, od císařských Velebností potvrzených, mezi nejstarší z urozených počítaného a vzešlého uznáváme, přijímáme, schvalujeme, povolujeme a nařizujeme, aby též na věčnou památku té příhody, a této Naší Milosti onen Náš milý věrný, urozený Bohuslav Krušina, neboližto Kruchina ze Švamberka, a jeho řádně a manželsky zplození potomci v jejich štítu následujících dvou erbů spojená znamení: totiž v hořejším stříbrném poli erbu Krušinovského dvě na kříž složené ostrvy o pěti sucích, v dolejší pak v zlatém poli Labuť na vrchu zeleném, kterážto Labuť též na lebce státi má, tak jako erb urozených Našich věrných ostatních pánů ze Švamberka vykazuje, na znamení erbovní užívali. Protož tedy s obzvláštní Milostí a láskou Naší tímto listem všechna práva onému Bohuslavovi skutečně příslušející jakožto pravdivému potomku toho výše řečeného starodávného rodu, urozených pánů v tomto království vzešlého ve všech punktech a klauzulích obnovujeme, potvrzujeme a vyhlášíme; přikazující všem vůbec knížatům, hrabatům, korouhevním pánům atd. aby nadepsanému urozenému, též vysoce učenému Našemu milému a věrnému Bohuslavovi Krušinovi, neboližto Kruchinovi ze Švamberka, i jeho manželsky a řádně zplozeným potomkům, všechnu uctivost, která korouhevním, z nejstarších rodů tohoto království vzešlým pánům přísluší, vykonávali, a to pod pokutou padesáti hřiven zlata čistého, kteréhož polovice do komory Naší, a druhá polovice komu by se z rodu toho ublížilo, náležeti má. Na svědomí, a pro budoucí paměť toho pečeť Naší královskou k tomuto listu přivěsiti jsme rozkázali. Jenž jest dán na hradě Pražském měsíce Máje tu středu před slavným na nebe vstoupením Páně, léta od narození Syna Božího tisícého pětistého a devátého, království Našich Uherského devatenáctého a Českého osm a třicátého.

W l a d i s l a u s R e x

Ad mandatum prop iom Domini Regis Stanislaus Turzo Episcopus Ollomucensis.

Zdenko Leo de Rozmital.

Bohuslav, jenž svůj soukromý život nad všechny zemské úřady a světskou slávu miloval, jakož že ještě toho času částečně nesvornost mezi katolíky a utrakvisty, zvláště při stavech zemských panovala, děkoval se vroucně z té veliké milosti, a vylouvaje se svým již vysokým věkem, nechtěl úřad zemský na sebe vzíti. Potom odebral se z Prahy pryč, zase se svým tchánem do Jesenice k svému hospodářství se navrátil. Poctivý tchán za šťastného se pokládal, že velikého skutku udělal pro svou dceru a potomstvo; ale on se

velice spletl. Sotva v druhém roce Machovský svůj život dokonal, Bohuslav zůstal při své prostotě, a křesťanské poníženosti, a nic jej k tomu přivést nemohlo, aby od svého předsevzetí odstoupil. On, jakožto muž cnostný a bohobojný, hleděl si svého hospodářství poctivě a příkladně; miloval a k dobrému vedl syny své, a pro tento veliký svět jakoby mrtev zůstal. Právě toho roku, totiž 1519, když Bohuslav vedl úřad kostelního úředníka, jeho dobrá paní manželka Anna v Pánu usnula, porodila mu tři syny, totiž Mikuláše, který 1510 umřel, Václava a Jakuba. A jakkoli byl on muž učený, tak přece ze svých synů žádných mudrců míti nechtěl: jeho celé vychování k tomu směřovalo, aby je při dobrém rozumu a rozšavnosti zachoval, lásku k bližnímu, horlivost k náboženství, a pilnost k práci do srdce jim vštěpoval, a často k nim takto mluvil: „Milé děti! nedychtěte po vezdejším bohatství, ani po slávě světa tohoto; neboť tyto věci zaslepují člověka, a odvádějí ho z cesty ctnosti; a pak se stává, že přichází do ztráty současného i věčného života.“ A skutečně dobří synové s celým svým potomstvem pokračovali vždy podle tohoto chvalitebného napomenutí otcovského, jak v následující kapitole čísti budeme. Usnul v Pánu Bohuslav Kruchina ze Švamberka, a arciolec Kruchinovského potomstva léta 1524. dne 19. Března měsíce v 89. roce svého chvalitebného a příkladného věku.

Kapitola šestá

O synech a potomcích Bohuslavových, kteří jednak již na věčnost odešli, a kteří jednak až dodnes živí jsou.

Po smrti pana Bohuslava Kruchiny ze Švamberka, syn Václav dědicem byl statku otcovského, oženil se s Annou Strnadskou, pannou ctnostnou a šlechtnou, a byl živ v Jesenici se spokojenou myslí, nedbaje nic slávy světa velikého. Ale bratr jeho Jakub umřel ve službě vojenské svobodný léta 1555. Václav splodil se svou manželkou Jana, Václava a dceru Barboru, z nichž jen toliko Václav na živu zůstal. Umřel týž dědic otcovského statku Václav jakožto kostelní úředník v Jesenici 1588, 27. měsíce Máje. Václav II., též dědic po svém otci statku Kruchinovského, vzal si za manželku Lucii Drastovou, která porodila jemu Mikuláše, Martina a Jakuba. On, jakožto milovník křesťanské poníženosti, první byl, který proti vůli Jesenického faráře jména dítek svých do křtící knihy jen toliko Kruchinové bez predikátu ze Švamberka zapsati dal. Také za něho se stalo, že jeho statek až potud svobodný od vší služby a povinností robotní na způsob jiných do knih robotních vnešen byl. On, maje toho vědomí, že panství Nedrahovické, osvícená kněžna, a paní katolická Palexina z Lobkovic, rozená z Perštejna koupila, a to panství k panství Chlumeckému přivtělití míní, hned se odebral na Chlumeč, a tu statek svůj s radostí zároveň s jinými statky do gruntovních knih při úřadě Chlumeckém vtěliti dal, těšíc se z toho, že výše řečené panství Lobkovické vladařství dosáhne, a nábožnou katolickou paní míti bude. Ano týž poctivý Kruchina, a nebo jak místem nacházím jeho podpis Kruchina, jest ten, který za toho času, když při koupení panství Nedrahovického ani pamětní, ani gruntovní knihy k nalezení nebyly, jakožto toho panství nejvovědomější při zakládání knih, a spisování tohoto přikoupeného panství skrz svá přednešení (prohlášení) s věrnou službou se vyznamenal, a při tom svou poctivost dokázal, že k panství Chlumeckému sám také statkem svým, a vždy v ochraně osvíceného domu Lobkovického skrz Chlumecký úřad zachovánu býti sobě žádá. Umřel jako rychtář obce, a celého okrsku Nedrahovického léta 1624. Jakub, nejmladší pozůstalý syn Václavův, si vzal za manželku Annu Novákovou; a jakožto věrný poddaný knížecího domu z Lobkovic, nejen úřad kostelní, ale i rychtářský nad Nedrahovicemi příkladně zastával. Umřel dne 5. Února 1676., zanechal po sobě synů: Pavla, Mikuláše, Jana a Václava. Jan, syn Jakubův, též v úřadech výše řečených otce svého následoval, a psal se jednak Krušina, jednak

Kruchina. První jeho manželka byla Lidmila Záběhlická, ona mu porodila Matěje, Pavla, Řehoře, Václava, Jana, a dcery Alžbětu, Annu. A když Lidmila manželka 1707. umřela, vzal si za druhou manželku Markýtu ovdovělou Baršovou, splodil s ní syna Šimona, a dceru Evu. Na věčnost vykročil 1736. 12. měsíce Listopadu. Šimon, syn Janův z druhého manželství, také v úřadech kostelního úředníka, a rychtářství Nedrahovického veliké došel pochvaly a poctivosti. Ve stav manželský vstoupil s Kateřinou Pšeničkovou, ona mu žádných dětí neporodila. Po její smrti si vzal za manželku Kateřinu Mošničkovou, a splodil s ní Jana, Vojtěcha, Matěje, Josefa, Jakuba, Tomáše, a dcery Annu, Dorotu. Šimon muž veliké poctivosti, a pravý následovník svých předků, o urozenosti svého rodu nic věděti nechtěl, spokojen byl se svým stavem, a častokráte říkával synům svým: „Milé děti! Pamatujte na má slova, že každý, který pokračuje podle svého povolání a povinností, může sobě ve svém stavu velikého jména i zásluh v obci získati; neboť titul nečiní znamenitého muže, ale poctivost a šlechtnost působí vážnost.“ A skutečně týž poctivý stařec Šimon, a děd za našich časů pozůstávajících potomků rodu Kruchinovského ze Švamberka došel všude vážnosti, a mnohé paměti tohoto slavného rodu na světlo uvedl, o čemž sedmá a poslední kapitola nám poví. A když v takové příkladné spokojenosti svého stavu živ byl, usnul v Pánu léta 1787. Vojtěch, syn Šimonův, a nynější vrchní mistr nad stavením panství knížecího Lobkovického v Čechách, narodil se 25. měsíce Března 1739. Roku 1769. vstoupil ve stav manželský s pannou Terezií, dcerou pana Jana Čermáka měšťana král. věnného města Mělníka, a skutečného tamního radního, oddán byl s ní v hlavním městě Pražském. Z tohoto manželství vzešli synové následující, totiž: pan Jan Křtitel, narozen 7. Června měsíce 1770., nyní skutečný Jeho Osvícenosti Knížete Lobkovic, a vývody Roudnického domovní expedicí Úředník. František, narozen 15. Dubna 1775, umřel 1803. 7. Prosince. Josef, narozen 21. Prosince 1776. Nyní v Roudnici. Václav narozen 24. Září 1778. Nyní v Uhřích. Ignác, narozen 23. Máje 1790. Nyní student literárního umění na vysokých školách Vídeňských, a tam 28. Listopadu 1804. od Rektora Tit. Pana Ceillera jako Baron Kruchina de Schvanberg prohlášen, a do knihy této University byl vnešen a zapsán. Synové po otci v Pánu zesnulém Matějovi: František, Josef, Vojtěch a Jan. Po otci v Pánu zesnulém Josefovi: syn jediný Václav. Po otci v Jesenici bydlícím Tomášovi: František a Vojtěch. Tito všichni a až dodnes nacházející se potomci urozeného svobodného pána Bohuslava Kruchiny ze Švamberka zastávali a zastávají úřady na panstvích knížecí Lobkovického s pochvalou velikou ku poctivosti svých slavných předků, a starožitného rodu Kruchinovského; a proto také z ohledu jejich dobrého chování, věrnosti i poctivosti, jakož i z pohledu slavného rodu Kruchinovského ze

Švamberka, vždy milostivá vrchnost na ně ohled měla, a s jistými přednostmi i milostmi je obdařiti ráčila o čemž nyní.

Kapitola sedmá

O zvláštní přednosti, a milosti panující vrchnosti k potomstvu Kruchinovskému; jakož i o důkazech pamětních týkajících se tohoto potomstva.

Že posloupnosti potomstva tohoto, i zachování důkazů rozličných po slavných svých předcích nejenom duhovenstvo, úřad Chlumecký, ale i osvícená knížecí Vrchnost, jestli ne docela, tak aspoň na dílem, když Nedrahovické panství s Chlumeckým spojeno bylo, laskavou náklonost a milostivost prokazovala, dokazují to zvláštní přednosti a milosti potomstvu tomuto propůjčené, z kterých aspoň některé tuto na paměť uvéstí nebude zbytečné. Jsou ještě toho pamětníci, že tomuto potomstvu za předešlých časů, zvláště když v okolí Nedrahovickém mnoho statků selských na zpustlost přišlo, toho obzvláštního práva milostivá vrchnost propůjčila, aby sobě dle libosti kterýkoli statek z takových sobě vyvolilo, a k vlastnímu užívání a vládnutí podrželo. Odkud že přece tato obzvláštní milost pocházela? Zdali ne z dobrého chování a věrné služby potomstva rodu Kruchinovského? – Když Jakuba, syna Václava II. potkalo to smutné neštěstí, že v čas dobytčího moru nejen o své koně přišel, nýbrž i také všeho hovězího i ovčího dobytka zbaven byl; tu osvícená vrchnost Chlumecká, pohnuta tím neštěstím poctivého muže Jakuba, své štědré ruce jemu podala. Neboť jeho osvícenost kníže z Lobkovic a vévoda Zaháňský Václav dobré paměti, výše řečeného Jakuba zase čerstvým a zdravým dobyttem i peněžitou pomocí obdarovati ráčil. Takové zvláštní milosti prokázal i osvícený kníže z Lobkovic, a vévoda Zaháňský Ferdinand August Leopold Janovi Kruchinovi, synovi výše řečeného Jakuba, když jeho statek prudkým ohněm vyhořel. Týž vyhořelý Jan Kruchina obrátil se ke své milostivé vrchnosti, žádal o dříví a jiné potřeby k stavění proti lhůtnímu platu. Ale milostivý kníže nepřijal podle žádosti Janovy toto, nýbrž milostivě rozkázal, aby celé jeho hospodářské stavení bezúplatně zase jemu se vystavilo. Ano víc. Jakmile týž pán a vladař domu Lobkovického se doslechl, že Šimon Kruchina šest synů má, ihned rozkazem jeho syn Vojtěch ve svém mláďství do Vídně jíti musel, a tu s milostivou knížecí pomocí do učení stavitelského umění byl dán, aby se v architektuře a rýsování cvičil, v kterémžto umění dobrý prospěch učinil. Vojtěch, napotom mistrem tohoto umění na všech knížecích Lobkovických panstvích ustanoven byl. Mimo té milosti také tento slavně panující kníže a vévoda Zaháňský začal rod tento zase ze soukromí, a venkovského živobytí k světlu

pozdvihovati, a s jeho milostivou podporou kmen tento starožitný ve vlasti obnovovati, a ve známost uváděti. Zajisté by důchodní Chlumeckého panství, pan Ferdinand Josef Blumentritt, jakožto administrátor tamního vrchního úřadu, roku 1760. 9. Února v listu svém ohledně sbírání na vojnu, panu Šimonovi Kruchinovi napsal tato slova: „Nepochybuji, že v této důležitosti, když se o zachování naší milé vlasti jedná, na onu povinnost nezapomenete, kterou vám váš úřad, a ona vznešenost a sláva vašich dědů, svobodných pánů Krušinů ze Švamberka, z kterýchto pocházíte ukládá. Doufám, že tak, jak obyčej váš bývá, bez úhony, svědomitě mně o všem zprávu dáte, a co vám z vaší i Mněšetické rychty, kterou též dobře znáte, povědomo bude atd.“ kdyby patrné důkazy posloupnosti, a všeho toho původu kmene, ten Majestát královský z roku 1509., a jiná podobná pamětní písmena sám očitě nespátřil, a nečetl. Ostatně na závěr tohoto spisu historického přísluší ještě toto připomenouti: že velebný pán Ignác Jarolím Malý z Tullechau, farář Petrovický v kraji Berounském, a arcibiskupský vikář a protonotarius, při své duchovní návštěvě fary Sedlecké roku 1757. velice si na tom záležeti dal, aby všechny staré spisy, důkazy, od pana Šimona Kruchiny prověřil, a matriky prohledal, které ještě po ohni města Sedleckého k dispozici tu byly. A byl v té chvalitebné práci tak šťastný, že z těch staropisů a matrik tohoto starožitného rodu od/p roku 958. až do 1760. výsadnost učinil, a z výše uvedeného listu královského z roku 1509. trojí výpis písemný vyhotovil, a jej také podle hodnosti svého úřadu sám osobně na svědectví podepsal. Zajisté tomu velebnému muži, jako i tehdejšímu Sedleckému panu faráři, Šimonovi Lazarovi, máme co děkovati, že tak dalece některé památky téhož rodu najevo vynesl, sebral, a mezi potomstvo Kruchinovské rozeslati a zachovati rozkázal. Jest věc ovšem hoře velikého hodná, že skrze Jesenický oheň, který statek Kruchinovský v popel obrátil, mnohé staré spisy a památky výše řečeného rodu na zmar přišly. K lepšimu této pravdy potvrzení nebude zbytečné list ten tuto postaviti, který výše řečený pan Ignác Malý z Tullechau na pana Šimona Kruchinu učinil do Jesenice

Vysoce vážený Pane Kruchino! Poněvadž mne skrze pana faráře Sedleckého ta neomylná zpráva došla, kterak a jakým způsobem usazení vašeho staročeského rodu v tomto kraji došlo, totiž: skrze svobodného pána Bohuslava Kruchinu ze Švamberka před lety v Jesenici svůj počátek vzalo, a že se o tom ve starých pamětních knihách také obšírná zmínka činí; dále ale jsem se také dověděl, že statek váš jakožto dar ještě od pána z Řičan zároveň se statky svobodnickými od všech robot osvobozen býval; také že doposud písmena rozličná po vašich pravých předcích zachována máte, však ale od nich žádnou potřebu nečiníte, raději dle vašeho nynějšího obchodu chvalitebně a nábožně

žijete, dosti spokojenosti ve sníženém stavu požíváte. Neopomínám vám tedy předsevzetí mé tímto listem ve známost uvést; že jsem si z povinnosti úřadu svého umínil, ano i starost má, o zachování starožitných v každém ohledu, pokud ne v tomto čase, tak aspoň snad v budoucnosti vlasti i vašim potomkům prospěšných majestátů, a všelikých vašeho starodávného rodu se týkajících starých písem mne napomíná, abych taková prohlédl, a o jejich ochranění zvláště v těchto válečných časech péči měl. Ustanovil jsem tedy k prohlédnutí vašich veškerých starých, vašeho rodu se týkajících starých písem mne napomínajících písem, dne 2. budoucího měsíce října na faře Sedlecké, kam vás také tímto doložením zvu: abyste nejenom ten majestát královský z roku 1509, nýbrž také ostatní všechna písmata ta po vašich slavných předcích které máte, sebou do Sedlce přinesl, abychom ty samé dokonale porovnali, prohlídli, a o jistotu i zachování jejich se poradili, dále ale takové třeba také vícekrát přepsati mohli.

Bůh vás zachovej atd.

V Petrovicích, dne 20. Zář 1757.

P. Ignatius Maly de Tullechau

Konec historického vypsání.

Sepsání rodné, aneb původu rodného následovati bude.